

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sânt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Mișcarea națională.

În mișcarea națională a țerii noastre avem să însemnăm câteva vesti și fapte mai însemnate.

Tovărășia ce în 1895 o făcuseră cele trei națiuni nemaghiare din patrie, Românii, Sârbii și Slovaci, dar' care în urma unor greutăți ivite în sinul însuși acestor națiuni, abia după nume mai viețuia, începe earăși să prindă puteri, și se chibzuească, prin aleșii sei, lucrări, cari repetate într'una, stăruitor și cu temeiuri bune, vor deschide pe încetul ochii lumii asupra adevăratelor stări de lucruri dela noi, și vor pregăti sosirea unor vremuri de îndreptare a acestor stări nefirești, destrăbălate chiar.

În 10 Ianuarie n. anume, comitetul executiv ales de Congresul naționalităților din 1895 la Pesta, s'a întrunit, tot în Pesta, și a chibzuit asupra mai multor pași ce ar fi de întreprins întru apărarea națiunilor nemaghiare față de nevoiul maghiarisării ce se deslănțue din Pesta peste țeară și bântue atât de desfrânat.

Două lucruri s'au hotărât deocamdată:
Publicarea unui Protest bărbătesc contra pornirilor de maghiarisare și a volnicilor de care se slugește guvernul maghiar față de nemaghiari de câteori acestia vor să întreprindă ceva în folosul neamurilor lor, vre-o lucrare, vre-o mișcare, ba chiar și numai glasul de încercă să 'și-l ridice!

Și a doua, ca
Pe la sfârșitul lui Maiu, a anului curent, să fie de nou conchemat un Congres de naționalități la Pesta, cum fusese cel din 1895.

Protestul s'a și stabilit în acea zi, și s'a publicat la sfârșitul săptămânii trecute prin foile române, sârbești și slovești. Dăm la alt loc părți alese

din el; întreg ar cuprinde prea mult loc în mica noastră foaie. Însemnăm numai, că Protestul e ținut în termeni aleși, cumpătați, adevărați și pătruns de multă iubire de neam și de multă grijă pentru viitorul popoarelor din această țeară, precum și a țerii însași împreună cu ele!

Chemarea viitorului congres de naționalități apoi, va fi: să stabilească cuprinsul unui Memorand, care să cuprindă plângerile tuturor trei popoarelor întovărășite, a Românilor, Sârbilor și Slovacilor, și care să fie apoi dus și predat M. S. Impăratului-Rege prin o deputațiune aleasă din sinul tuturor trei națiunilor, dându-i-se în același timp cea mai întinsă publicitate prin foile mari europene.

Lucrurile acestea au supărat deja rău pe «patrioți» și foile lor, cu ober-rabinerul «Pester Lloyd» în frunte, aruncă foc pe gură asupra conducătorilor naționalităților, pentru nouele lor mișcări și planuri.

Foile germane

despre lucrurile de mână duse de „Reuniunea femeilor rom. dela noi, la Viena.

Deși atât de fără sgomot a fost pusă la cale întreaga ducerea țesăturilor românești din comitatul nostru spre desfacere în împărăteasca cetate Viena, ele n'au rămas nebagate în seamă, din contră, au fost mult scoase la iveală și lăudate.

Eată, drept muștră, neavând loc a le cuprinde pe toate, cum își arată părerea asupra acelor lucruri „Deutsche Zeitung”, o foaie de bun nume și foarte cetită. Ea zice:

»In toată tăcerea s'a deschis aici, în Viena, pentru un timp mai scurt, o expoziție, care atât prin bogăția, cât și prin obiectele ei, e vrednică să atragă asupra sa luarea aminte a celor mai largi cercuri vieneze și cu deosebire a doamnelor noastre.

»Doamnele române și mai ca seamă țerancele române, fac lucruri minunate în brodărie și în țesătorie. Stă-

ruința și zelul Româncei în tors și în țesut sunt de minune.

»Mustrele expuse arată un simțământ și o pricepere bogată în colorii și forme, cari sunt de obârșie adevărată română.

»Doamnele române au făcut acum cea dintâi încercare de a face cunoscută industria lor de casă și a câștiga pentru ea cercuri mai largi. Ceea-ce au adus este ceva de mirare și de o mare bogăție. În întâia linie amint m „cătrînțele” vârgate, întrețesute și cusute cu fire de argint și de aur, mustre de o rară frumseță. Ștergare și serviete minunate brodate, perdele și costumuri. La costumuri a trebuit să admirăm indeosebi minunatele vîltoare și cămeșile gingașe lucrate cu mult gust.

Protestul

popoarelor nemaghiare din Ungaria în contra maghiarisării.

Eată, în cele următoare, Protestul redactat de comitetul executiv al alianței naționalităților. Comitetul s'a îngrijit ca protestul să nu rămână fără răsăditul dorit, să nu poată fi trecut așa ușor cu vederea, precum s'ar fi putut întâmpla dacă îl publica numai prin foile naționale, în românește, sârbește și slovește, și de aceea l'a publicat alături și tradus în o limbă cunoscută pretutindena în Europa, în limba germană.

Stările din Ungaria, începe protestul, create prin întrebuițarea puterii de stat în folosul unui singur neam, au produs între milioanele de Slavi și Români nemulțumire și amărăciune, într'o măsură așa de mare, încât comitetul executiv al congresului naționalităților dela 1895, își ține de datoria sa față de Tron și Patrie, de a atrage luarea aminte a cercurilor hotărâtoare asupra acestor stări neprielnice binelui statului, și de a ridica un solemn protest în contra violentărilor, ce se îmulțesc din zi în zi.

În Ungaria puterea de stat nu se silește cătuși de puțin a împăca contrastele, din contră, ea creează noue și earăși noue ciocniri cu naționalitățile, cum o dovedește aceasta cel mai nou plan de lege despre maghiarisarea numelor de comune!

Vorbind de felul cum au fost mereu jăfuite naționalitățile de drepturile lor, prin legi chiar, protestul amintește legea de naționalități care însăși e prea puțin îngăduitoare, dar' și așa cum e, ea a rămas numai literă moartă.

Nu este în legea de naționalități nici un singur paragraf, care să nu fi fost călcat de puterea statului și de autorități!

Înainte cu 30 ani cei mai eminenți bărbați de stat ai Ungariei au făcut cele mai hotărâte făgăduințe, că naționalitățile își vor putea avea creșterea lor națională, începând dela școala populară până la universitate, și că statul va da și el din mijloacele sale la creșterea aceasta națională. Într'aceea nu numai că această făgăduință nu s'a ținut, ci statul prigonește și nimicește și acele școli și institute culturale, pe care naționalitățile și-le-au creat din propriile lor mijloace!

Arată apoi cum guvernul chiar și în treburile confesionale (bisericești) se amestecă în chip pățimas și păcătoș. Acest amestec, zice, în treburile confesionale din Ungaria, a luat întinderi mai mari prin crearea așa numitelor „legi politice bisericești”.

În Ungaria ca și în întreg Orientul, confesiunea este legată, mai mult sau mai puțin, cu naționalitatea. O slăbire a confesiunii, este și un atac la naționalitate! Dar' tocmai de aceea au introdus legile politice-bisericești, ca naționalitățile să fie slăbite!

Ear' ca mai nou: parlamentul ungar a primit planul de lege al guvernului despre maghiarisarea numelor de comune! Acesta e un nou atentat asupra celor 10 milioane de nemaghiari din Ungaria.

În contra acestui atentat se ridică sentimentul intim al tuturor nemaghiarilor!

Românii, Sârbii și Slovaci au voit să țină adunări, pentru a protesta sârbătorește contra noului atentat la naționalitatea lor. Toate adunările înștiințate conform legii au fost oprite!

Protestăm contra nouelor porniri ale guvernului și dietei ungare. Protestăm contra planului de lege despre maghiarisarea numelor de localități, primit de parlament. Protestăm contra faptelor de volnicie ale guvernului, ca noi să nu ne putem întruni ca Slovaci, Sârbi și Români!

Fiindcă sîntem scoși ein dietă și sîntem opriți a ne întruni și a ne ridica vocea contra siluirii conaționalilor nostri, aducem acest protest al nostru la cunoștința lumii pe calea

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

In Ianuarie.

Ninge, ninge, și zăpada
Peste câmpuri se așterne,
Vântul fluieră afară
Doina liniștei eterne.

Codru-și plânge frunza moartă
Corbii fâlfăie în sbor.
Și pe 'ntinderea pustie
Fulgii albi s'aștern ușor.

Ce schîntee strălucește
De departe?... E un sat.
Nu mai ninge, vântul tace,
Noaptea lungă s'a lăsat.

În deșertul de zăpadă
Trece-o sanie pe vâi,
De departe se aude
Sunetul de zurgălăi.

Și zăpada strălucește
Pe întinderea pustie,
Ear' pe cerul plin de stele
Trece luna argintie!..

G. Demetrescu-Mugur.

Istoria unei mame.

O femeie sta tristă la căpătâiul copilului seu, căci era așa de bolnav, încât credea că va muri. Bietut copil era galben de tot la față și sta cu ochii închiși, ear' răsufflarea îi era așa de grea, încât parc'ă tot ofta adânc. Muma sta și se uita la el din ce în ce mai îndurerată.

Iacă bătù cineva la ușe; se uită... era un bătrân sărac care în loc de îmbrăcăminte se întășurase într'o vîltoare de cal. Afară era o iarnă strășnică. Tot era acoperit de ghiață și de zăpadă, ear' vîntul sufla s'e-ți ia răsufflarea.

Deoarece bătrânul tremura tare, muma se duse, cât ațipi copilul puțin, de-i aduse o ulcea cu bere pe care o puse pe sobă ca să se mai desghețe. Până s'e-i aducă berea, bătrânul se așezase lângă copil și îl legăna. Mama se așeză de partea cealaltă a leagă-nului și luă mîna copilului a cărui răsufflare se îngreuna din ce în ce mai tare.

— Ori nu s'o îndura Dumnezeu cu mine să nu 'mi'l ia?

Dar' bătrânul, care era chiar moartea, nu răspunde, ci numai dădù din cap. Mama își plecă fruntea și lacrimi nenumărate îi curseră pe obraz în jos. Îi venia să leșine, căci de trei zile și de trei nopți nu închisese ochii.

Ațipi puțin, dar' nu trecù mult și se sculă înghețată.

— Ce este? întrebă ea uitându-se prin prejur.

Vai! bătrânul plecase și luase cu el și copilul... Ceasornicul cel vechiu din perete care mai înainte mergea: tic-tac, tic-tac, se opri.

Biata mamă eși din casă alergând și strigându-și copilul.

Pe marginea drumului, în zăpadă sta o femeie înveșmântată în negru care îi zise:

— Am văzut moartea cum a intrat în tine în casă, și pe urmă a plecat cu copilul tîu în brațe și repede, mai repede de cât vîntul. Și ce a luat ea, nu mai dă înapoi.

— Spune-mi pe ce cale a apucat? întrebă mama; spune-mi, și o ajung eu.

— Știu drumul, răspunde femeia îmbrăcată în negru, dar' nu 'ți-l spui, până nu-mi vei cânta toate cântecele cu care ai legănat suferința copilului tîu. Imi plac deoarece-le-am auzit adesea, căci eu sînt noaptea. Am văzut toate lacrimile ce 'ți-au curs din ochi pe când cântai copilului.

— Cînt cât vrei, zise muma, dar' nu mă întârzia, că nu-l mai pot găsi pe urmă.

Noaptea nu vru, și atunci muma își frînsă mînilor, cântă, plânse. Cîntă multe cântece, dar' și vîrsă lacrimi multe.

În sfîrșit noaptea zise: »apucă la dreapta prin pădurea cea mare de brazi; pe acolo s'a dus bătrânul cu copilul tîu.»

În fundul pădurii căile se încrucișau; muma nu știa pe care să apuce. Vîzù alături un tufiș de mărăcini fără frunze și fără flori și cu crăcile înfășate în ghiață, așa era de ger.

— N'ai văzut trecînd pe aci moartea cu copilul meu? întrebă muma pe tufiș.

— Ba, da, răspunde el, dar' nu-ți spun încotro a luat-o până nu mă vei încălzi pe inimă, că m'a amorțit frigul de mor.

Muma strînce cu putere la sîn tufișul de mărăcini ca s'e-l însufletească, și spiniul lui îi sfășiară carnea; sângele îi curse în picături mari. Dar' tufișul de mărăcini se umplu de foi verzi și frumoase, ba îi crescură și flori în mijlocul nopții friguroase de iarnă, căci e puternică căldura care ese din inima mumeilor întristate.

Tufișul de mărăcini îi arătă calea.

Ajunse pe marginea unui lac mare pe care nu se afla nici luntre, nici nimic. Ghiața de pe lac nu o putea ținea, căci nu era desul de groasă, și apa îi era adâncă de n'o putea trece cu piciorul, și cu toate acestea trebuia să o treacă ca s'e-și găsească copilul. Se culcă pe pămînt spre a sorbe toată apa din lac, dar' lucrul acesta nu era cu puțință

publicității, și declarăm sărbătorește, că Românii, Sârbi și Slovaci nu vor înceta a lupta neînfricați pentru drepturile lor naționale, pentru egalitate lor îndreptățită, până-și vor ajunge la țintă, pentru-că aceste drepturi pot fi pe un timp tăgăduite ori călcate cu sila, ele însă sunt și rămân neperitoare!

Budapesta, la 10 Ianuarie 1898.

Comitetul executiv al Congresului naționalităților, ținut la 1895.

ȘTIRI POLITICE

Inarmări rusești la hotare!

De anul nou, guvernul muscălesc a dat frumoase vești împărățiilor vecine, Austro-Ungariei și Germaniei, ca daruri de anul nou. În coastele dinspre Rusia a fiecarei împărății, a mai așezat câte un întreg corp nou de armată, anume unul în Vilna, altul în Chiew, (un corp are atâtea ostășime, cât, bunăoară Ardealul nostru întreg!) Toată lumea a rămas isbită de această puternică sporire de armată spre hotarele noastre, într-o vreme când ni-se tot cântă de »pace« și ear' »pace«. Dar' lucrul s'a făcut fără șgomot, cât abia l-au și băgat de seamă. Tot așa nebăgat în seamă, Rusia și-a sporit în anii din urmă îndoit și întreit toate felurile de arme spre aceste granițe.

In Austria

svîrcolirile naționale sunt încă tot crunte. S'au deschis dietele provinciilor. Cearta din dieta mare din Viena, a trecut acum în acestea. Nemții dau din mâni și din picioare, negermanii nu se lasă odată cu capul.

Noul guvern vienez însă, cu Gautsch în frunte, pare a inclina ear' spre vechile păcătoase drumuri bătute, ale puterii nemțești peste celelalte, spre a împăca pe Nemți. Dar' acum îi vor sări în cap Slavii, cum în rîndul trecut îi săriseră lui Badenii Nemții, și pace tot n'are să fie până nu s'a face dreptate tuturor popoarelor!

O afacere penibilă.

Peripețiile fondului administrat de T. Liviu Albini, și urmărirea mea din pricina aceluia fond.

Pentru cei pe care i-ar interesa, iată, în schițare istoria deținerii mele în săptămânile din urmă la Alba-Iulia, pentru fondul monumentului lui Iancu.

Dl T. Liviu Albini este arestat de aproape 2 luni de tribunalul reg. din Alba-Iulia, pentru cuvântul că nu ar putea da dovezi destul de tari că banii ce s'au adunat în 1894—1895 pentru a ridica un monument, o cruce frumoasă, la mormântul dela Cebea a eroului Avram Iancu, ar exista încă și nu s'ar fi risipit cumva, precum se bănuște în unele cercuri române și mai ales maghiare.

Eu, care pe la mijlocul lui Octomvrie 1895, părăsind Sibiiul, am încunoștințat primăria orașului Sibiu, că întreg acest fond cu toate documentele lui rămâne în sama dlui T. Liviu Albini singur, despre ce s'a luat și protocol, mă țineam foarte adăpostit de ori-ce neplăcere, de ori-ce răspundere viitoare.

Pe ziua de 23 Dec. n. 1897 însă, mă trezesc citat la tribunalul din Alba-Iulia — »bűntető ügyben«. M'am dus de tot liniștit, sigur fiind că mă ascultă în cauza fondului, și atât. Nebănuind nimic nici nu mi-am luat macar

cu toate că biata mamă credea că se va întâmpla vre-o minune ca să o ajute.

— Nu te mai osteni de geaba, îi zise lacul, ci ai mai bine să facem o învoială amândoi. Mie îmi plac mult mărgăritarele, și n'am văzut de când sunt mărgăritare mai strălucitoare de cât ochii tăi. Dacă mi-i dai mie, cu lacrimi cu tot, te duc până la locul unde stă moartea și unde și ține copacii și florile, căci în flori și în copaci schimbă ea viețile oamenilor.

— Ce n'aș da numai să ajung până la copilașul meu! răspunse muma; și plânse din nou așa de tare, încât în cele din urmă ochii îi căzură în valuri, unde fură schimbați în mărgăritare prețioase.

Lacul o ridică ca și cum ar fi stat într'un leagăn și o puse jos pe malul de dincolo. Acolo dădă de o locuință ciudată și mare de ținea sute și sute de pogoane. Nu știai ce era: munte cu păduri și cu peșteri, ori o grămadă de pietri și de cherestea. Dar' biata muma nu putu vedea nimic de oare-ce își lăsase ochii lacului ca să o treacă.

(Va urma).

cu mine, dovezile ce puteam lua, că asupra mea nu poate cădea nici o răspundere pentru acel fond. Când colo, după o ascultare amănunțită de 3 ore, judele de instrucție mă declară și pe mine deținut până la ascultarea martorilor mei despre partea mea în îngrijirea fondului!

Urmărind cu luare aminte purtarea judelei de instrucție față de mine, se va îndreptăța ori-cine însă, că stând eu peste 3 săptămâni (24 zile) deținut, două din trei părți a acestui timp, am fost jertfa unei perfidii și a unei răutăți, pe care o simți, o vezi de-o poți prinde cu mâna, dar' — n'ai ce-i face, fiind bine învățată în aparențe legale, ca să nu te poți atinge de ea!.

În 12 Decemvrie 1894, dl T. Liviu Albini avea să intre în temnița din Cluj pe 2 luni să-și împlinească pedeapsa ce i-se dictase într'un proces de presă. Pentru monumentul lui Iancu încuseseră deja vre-o 2500 fl. Deodată să aude că ministrul are gând să confiscare banii și să urmărească pe colectanți, ba chiar și pe cei-ce au jertfit spre nobilul scop.

»Ce-i de făcut?« — se întrebau cei din jurul institutului tipografic și din redacțiile ce arangiaseră colecta. Să se treacă, să zicea, răspunderea de pe Liviu Albini pe un altul care e liber, ca venind lucrul la confiscare, noul răspunzător să iee înțelegere cu ceiaialți ce se facă, să dea banii, să protesteze, să apeleze ori-ce etc.

Mi-s'a cerut să primesc eu răspunderea de administrator, dând la mâna lui Liviu Albini o chitanță, prin care să recunosc, că toți banii încuși până la intrarea lui în închisoare, aproape 2500 fl., la plecare mi-i-a predat mie precum și grija mai departe de fond. M'am împotrivit foarte mult și hotărât acestui lucru, rugându-i să mă lase în pace, să nu mă amestece în chestia asta gîngășă, în care de fapt nu mi-s'e da o controlă și o putere nemijlocită. Să iee răspunderea vre-un altul care e în administrația institutului și are de fapt lucru cu banii, eu sunt mulțumit dacă-s lăsat în pace să-mi fac cu conștiință și din tot sufletul foaia ce mi-se încredințase. Părea că simțam că într'un joc nenorocit sînt împins, prin care numai neplăceri îmi pregătesc pentru timpuri viitoare, când mi-ar putea fi de-ajuns cele ce atunci le voiu avea...

Dar' atîta s'a stăruit că nu e pe cine numi, că nu e nimeni așa de potrivit, independent, inofensiv etc., până, cu greu, am dat chitanța. De fapt banii nu i-am luat în primire.

După eșirea din închisoare dl L. Albini a fost citat la poliție în cauza fondului. D-Sa a arătat cuita mea și a zis: cu dl Moța singur aveți a face în chestie, eu n'am mai luat napoi fondul. S'a făcut înștiințare la ministru, și, în urma instrucției primite de acolo, poliția chemănd de nou la sine pe dl Albini, îi spune că nu primește răspunderea lui Moța, căci Moța i-a fost numai substitutul dînsului, alui Albini, până a fost închis. Dar' dacă-i vorbă și de mine, ne face pe amîndoi răspunzători! Și a adus sentința de confiscare peste amîndoi: să dăm în 15 zile banii! Afară de aceea Liviu Albini judecat la 5 zile arest, eu la 3.

Dacă pe temeiul cuitei, dl Albini s'e putea desface de această chestie, mi-s'e dădea fondul de fapt în îngrijire, sub o controlă oarecare. Dar' scopul acesta n'a reușit. Ministrul, și la îndrumarea sa organele polițiale, nu m'au primit: a rămas eară starea de mai înainte, faptic fondul în grija dlui Albini.

Eu ar fi trebuit să-mi cer acum napoi cuita fictivă ce-i dasem și mi-ar fi și dat'o, dar' noi am apelat contra sentinței de confiscare la ministru și cu hărțile de pîn'aci, avea să facă și cuita drumul la ministru.

Intr'aceea în Octomvrie 1895 eu am plecat din Sibiu. La plecare am mers în 12 Oct. la primăria orașului și am rugat'o să iee la cunoștință, că eu depun pentru viitor ori-ce răspundere în afacerea fondului, că rămâne întreg cu toate documentele earăși dlui Liviu Albini. S'a luat protocol.

La timpul seu recursurile au venit napoi dimpreună cu toate hărțile aparținătoare lor. Eu însă am uitat aproape cu totul de cuita mea despre 2500 fl. și n'am mai cerut'o dlui Albini. Dar' eram și adăpostit contra ei prin protocolul dela 12 Oct. 1895 dela primăria Sibiiului, care era o nimicire a acelei cuite!

Când acum pe dl Albini l'au arestat, nainte cu vre-o 2 luni, pentru fond, i-s'a făcut perchișiți, și tribunalul a pus mâna pe toate hărțile ce se refereau la acest fond, între cari și — cuita mea uitată!

Pentru a fi ascultat privitor la această cuitanță, am fost eu citat pe 23 Dec. trecut. Judele de instrucție știa deja ce preț avea hărțile, căci ascultase privitor la ea pe însuși dl Liviu Albini, care îi spusese adevărul că rolul meu în administrarea fondului a fost curat formă și chitanță e fictivă, că el nu mi-a dat nici un ban; ascultase și pe dl I.

Russu-Șirianu care a semnat chitanța ca martor, și și d-sa spusese că... s'a dat fondul în samă lui Moța, dar' eu n'am văzut!

Așadar însuși martorul subscris declarase că n'a văzut să-mi se fi dat banii scriși în cuită; însuși dătătorul recunoscu că nu mi-a dat nimic; întrebă eu, am declarat la rîndul meu că cuita e fictivă și toată rola mea a fost o formă goală, căci chiar ministrul nu m'a primit răspunzător, deci nici nu pot da sama de nimic.

Deja asta putea fi de ajuns ori-cărui jude, pentru a mă lăsa în pace. Dar' aci fiind vorba de arangerea unui »scandal valah«, judele mi-a întins o cursă în care m'am prins prea ușor: m'a întrebă prin cine aș putea eu dovedi că n'am avut acel fond la mîna?

— Prin înșiși martorii subscrisi pe cuită, Russu-Șirianu și Ilariu Banciu, prin însuși Liviu Albini, cari vor mărturisi ca nu mi-s'au dat în fapt banii, dar' mă pot provoca și la directorul de pe atunci al »Institutului Tipografic« Victor Dressnandt, aflător tot acolo, la G. Moldovan fost în acea vreme contabil la același institut, cari vor ști și ei, că nu mi-s'au dat banii.

Atât i-a trebuit judelei și îndată m'a declarat deținut până să-mi asculte dar' martorii numiți! Am apelat la tribunalul contra deținerii, dar' tribunalul a aprobat, ca mîne, ordinul de deținere.

Și aci să înceapă apoi jocul cu mine și cu libertatea mea. Voiu arăta ce joc, lăsând pe cetitori să-și facă singuri judecata asupra unei astfel de purtări oficioase, »justițiare«, »legale«.

În 23 Dec. s'a ordonat deținerea mea. În 24, fiind zi de ședință la tribunal, apelația mea se refera după amiază. Eu însă deja înainte de ședință m'am cerut la judele de instrucție și l'am rugat să aducă, prin referent, la cunoștința tribunalului, că eu, în credință că tribunalul banii îi caută, nu arestări scandaloase, nici șicanări de oameni, mă îmbiiu să depun la tribunal în bani gata, nu numai suma ce, după aceea cuită nenorocită, pare a fi ajuns vre-odată în mâinile mele, ci chiar întreagă suma de bani ce s'e caută la Liviu Albini, vre-o 4000 fl. Dar' să mă pună pe picior liber, și de mă va afla cătuși de cât vinovat, acolo sînt banii, să-i ție.

Judele însă cu căr, cu măr, — nu mi-a împlinit rugarea, n'a avisat pe referent despre îmbieciunea ce fac. După ședința tribunalului apoi, încunoștințându-mă că tribunalul a aprobat deținerea, mi-a luat la protocol îmbieciunea, cu însemnarea că o va așterne tribunalului în ședința viitoare. Asta Vineri în 24 Dec. Și mă liniștea judele că ascultarea au să treacă abia »cîteva zile... Ei, mă gîndeam, dacă va ținea numai cîteva zile, fie și o săptămână întreagă, stau pe pace și aștept.

Lunia viitoare, în 27 Dec., a venit în cauza mea la Alba-Iulia stimabilul domn Ioan Mihaiu din Orăștie și soția mea. Uimiți de această deținere, au întrebă ce e de făcut? »Ofer, dle jude, zicea dl Mihaiu, ori-ce sumă de bani drept cauție pentru nepotul, dar' să fie liberat.« — »Nu e lipsă, și, după legile de aici (din Ardeal) zicea judele, nu este cauție, dar' să fiți pe pace că asta va merge repede; uite, de nu erau aci sărbătorile, doar' pe azi-mîne erau ascultați martorii... Așadar era vorba de un termen de 5—7 zile în care să se isprăvească prostia. I'am rugat și eu să fie în așteptare.

Vineri în 31 Dec., m'am prezentat ear' la jude, întrebând de n'au sosit încă ascultările martorilor mei? — »N'au sosit«. — Vă rog dle jude să urgeați la locurile respective trimiteră ascultărilor; eu dau banii de lipsă pentru 2 telegrame, să aveți bunăvoință a le trimite. — »Nu-i lipsă de telegrame, doar' dacă scriu azi, mîne e în Sibiu și Arad, dar' iacă își tăgăduesc, că de nu vin pe mîne, apoi pe poimîne (în 2 Ian.) le urgez!«

Ce era să fac? Văzusem din cea dintâi zi o lipsă absolută de bunăvoință. Acum mi-se dovedea tot mai lămurit, că să lasă par'că anume să se lungescă cât numai să va putea comedia, pentru-ca eu s'e simt că am de lucru cu o justiție din milleniul al doilea! Ce era mai ușor ca o telegramă de 3—4 cuvinte, pe care o plăteam eu? Dar' nu vrea, deși eram de 9 zile deținut. »Dar' cu ofertul meu de-a depune banii, ce e dle jude? De-atunci au fost 2—3 ședințe la tribunal; n'a hotărît nimic!« — Dacă și să-i pui, nu te sloboade de aici!

Adecă ofertul nu mi-l așternea de loc, și nu mi-l'a așternut nici până azi! Să zice că e contra procedurii penale. Atunci de ce a luat la protocol cererea, și dacă a luat'o, de ce n'a supus'o desbaterii, să mi-o respingă tribunalul?

În 2 Ian. m'am cerut la judele, ca să-mi aduc aminte de făgăduință, să urgeze ascultarea la Sibiu și Arad. Nu m'a primit la vorbă!

În 3 Ian. m'am cerut iarăși: nu m'a primit. În 4 Ian. m'am cerut de nou. — »Ce poștești?« — Te rog dle jude, să urgezi as-

cultarea martorilor mei și trimiterea răspunșurilor lor, pentru-că îmi spuneai că va dura 5—6 zile și căta acum sînt deținut aci, și de 2 săptămâni și nu mai sosesc! Eram ca sigur că primesc următorul răspuns: »Ți-am spus că de nu vin pe 1 Ian., pe 2 Ian. urgez. Ai de lucru cu un jude regesc, în oficiu, țin la demnitatea cuvîntului dat și nu aștept atâtea îmboldiri, ci am și tăcut'o pe când țiam făgăduit!... Dar' așa! El mă întimpină cu vorba: »Apoi n'or fi ele așa iute 2 săptămâni... dar' socotind și văzînd că ba zeu, poimîne sînt, i-s'a părut poate și lui prea groasă giuma, și haid să mă »mîngăe« cu adevăruri interesante! »Ei, vom urzea, dar' eacă îți pot spune că dle procuror a scris deja ieri să vie mai iute ascultările și așa zilele acestea trebuie să sosască!

După amiază, în aceeași zi, dl Dr. Aurel Muntean, advocat în Orăștie, vine la mine, trimis din partea soției, să-mi iee cauza în apărare. »Voiu merge la Cluj, la procurorul suprem, îmi zicea dl Dr. Muntean, eventual și la Pesta, să întrevin pentru liberarea D-Tale, căci dacă însuși Albini, care ar avea poate interes să spună că ai avut banii, recunoaște că nu ția dat nimic, și și martorul Russu scris pe cuită zice că n'a văzut să-mi se fi dat banii, nu mai văd motiv să fiu ținut aici!« Dar' judele meu gurădule de coala: »Ei, faceți cum vreți, dar' eu vă zic să nu mai umblați, că în 2—3 zile sînt aci ascultările, că și dl procuror a scris epistole private ieri, și trebuie să sosască«. — »Apoi, să așteptăm dar', dle advocat, am zis eu, și zilele astea«, (până pe Vineră viitoare, în 7 Ian.) Și advocatul meu s'a întors acasă, întemeiat pe vorba oarecum »oficioasă« a judelei.

Ca mîne însă, în 5 Ian., dl Dr. Muntean, a venit iar' la A-Iulia. L'am rugat să scrie și d-sa la Sibiu și Arad pentru grăbirea ascultărilor, să nu se întemeieze pe »epistola privată« a procurorului, care se poate perde, să poată uita în buzunar, și n'ai cu cine te răfu, căci oficios, în ciuda tuturor oficioaselor făgăduințe, eată nu s'a făcut și nu se face nimic! Ocasional însă ni-s'a dat să înțalnim pe procurorul Csiki în cancelaria prînsorii. Dl Dr. Muntean discuta cu el asupra cauzei mele, când eu am intrat. Procurorul ne liniștea, că el încă vede și din corespondența mea că voiu fi nevinovat și va scrie el însuși la Sibiu și Arad și atunci trebuie să sosască ascultările. Va scrie?!

— »Dar' n'ați scris încă dle procuror?«, l'am întrebă eu repede, ca să mă încredințez de ce spusese judele, că ar fi scris.

— Nu, eu n'am scris!

— Ei, poftim dle advocat. Eată cum sînt eu purtat cu povești și opăcit în a-mi vedea de afaceri!

Și dl advocat i-a spus procurorului ce declarase judele în numele lui! Zăpăcit că, fără voce, și-a făcut judele de minciună, procurorul începe să-l coperă: — »Ei, eu n'am scris, dar' poate să fi fost la mine, poate se-i fi făgăduit, dar' uite, acum negreșit am să scriu, deja azi!...

Vineri în 7 Ian. dl Dr. Marciac mi-a adus niște cărți de cetit, predîndu-mi-le cu vorba: de-i mai avea timp să le cetești, că martorii ți-s'au ascultat deja, trebuie să sosască azi mîne tasiunile. — »Azi ori mîne, adauge judele, va trebui să te lăsăm acasă, de sigur«. Arătîndu-mi neîncrederea mea în această a 10-a făgăduință, m'am depărtat.

Sâmbătă în 8 Ian. am adresat o telegramă advocatului meu cu cuvintele: »Rog urgează trimiterea fasiunilor« — căci nu mai sosau.

Nobilul jude însă, mi-a opăcit la el telegrama! Aflînd eu că nu mi-a trimis'o, m'am cerut ca mîne la dînsul și l'am întrebă.

— Apoi d-ta telegrafezi aci să urgeze advocatul. Dar' de unde știe el pe cine am recercat noi pentru ascultarea martorilor?

— Dor' d-ta i-ai spus, dle jude, în fața mea, că tribunalul din Sibiu și cel din Arad!

— Ei, apoi el n'are să se mestece în treaba noastră; urgem noi de aici oficios când e de lipsă!

Eată, mă rog, că-și arăta pe față necazul că eu mă interez de afaceri și nu-l lasă s'o lungescă cât dorește el. Advocatul avea drept și d-sa să se interezeze, căci îl împunerniceam. Și apoi a semnat telegrama, că poate totuși să fie trimisă!... După-ce a ținut'o oprită o zi! Ce va să zică asta? În urmă îmi zice:

— Iacă dela Sibiu au venit ascultările, și toate celea au spus acei domni (V. Tor-doșan și V. Dressnandt), numai la ce trebuia, nu au dat răspuns, că adecă D-Ta ești nevinovat! Trebuie să trimit înc'odată rechiziția napoi să fie întrebăși și mai aspru!

Am primit cu un zîmbet ironic și trist această nouă isbire în inima mea.

— Ei bine, poate n'or fi știind nici ei mai mult, Liviu Albini nu le-a fi spus lor toate lucrurile acestea din fir în pîr.

— Ba știu, că foarte multe spun, dar' la aceea ce trebuia, au încungiurat răspunsul. Știu ei bine, căci Liviu Albini spune că până

a fost el închis, *chiar cheia dela bani era la V. Tordoșan!* Cum se nu știe dar?

— Așa? Eu asta n-o știam. Apoi la tot cazul e foarte frumos de jude, că eu, despre care și Liviu spune că n'am primit nici un ban, sînt închis, ear' cei la care erau și cheile dela bani — sînt liberi!

— Da, dar' V. Tordoșan nu vrea să recunoască că e așa!..

Și acum poștește omule și mai stai vre-o săptămână deținut, întâi pentru prostia ori a celui-ce a formulat întrebările, ori a celui-ce le-a pus așa de scrintit, încât întrebării răspunzând la ele, la toate au dat lămuriri, numai la ce se aștepta, nu, a doua pentru șovăirea celor-ce avuseră dar' și cheile!

Și a trebuit să mai stau o săptămână deplină. Duminică trecută, în 16 Ian. au sosit a doua-oară ascultările, în cari martorii recunoșteau hotărît nevinovăția mea deplină. În urma acestora am fost pus numai decăt pe picior liber.

Dar' m'am întrebat acum, dacă această a doua ascultare s'a făcut în 7 zile, dintr'o Duminică până în cealaltă, de ce întâia a durat aproape de trei-ori atîta, 18 zile? Și răspunsul l-am avut, precum îl poate avea oricare cetitor, în purtarea judeului de instrucție, care din întâia zi deja, ca și 'n celelalte următoare în toate, mi-a dovedit în chip neîndoios, că vrea să mă facă să-i simt »puterea« și nobleța și... pînteni!

„Nu este tiranie mai cruntă ca cea exercitată la umbra legilor și păstrând aparențele justiției“ — zice un mare cugetător francez, pare-mi-se Rousseau. Cunoșteam demult vorba asta, dar' nici când nu am fost înțeles în toată grozăvia lui tristul adevăr al ei; acum îl înțeleg. Căci se ai ceva vină, tot te mai muștri însuși, dar' să fii perfect nevinovat, și totuși să-ți muște inima cu atîta... sânge rece și par'că cu sete chiar, e a te simți cu desăvîrșire în atmosfera pe care o caracterizează așa de adevărat scriitorul francez.

Ca mai nou: Dl Slavici și dnii Dimitrescu și Bibicescu, au declarat așa de sîrbătorește că banii sunt toți în mâinile dumnealor, și declarația au trimis-o legalisată de consulatul austro-ungar din București, la tribunalul din Alba-Iulia. Dl Liviu Albini 'și-a cerut pe temeiul acestui act liberarea, dar' tribunalul i-a respins cererea, căci nu vrea să dea documentului valoarea ce s'ar cuveni, ci urmează cu cercetările mai departe, ca și cum nici n'ar fi sosit. Pentru-că, e prea adevărat, nu *banii* îi caută guvernul maghiar și onorabilul Jeszenszky, cari au pus la cale toată tragedia, ci se facă *scandal*, să mărească amărăciunea între Români, ear' când asta le e ținta, se acapă de toate paele (când nu au bărne de-ajuns), și roscolesc toată pulberea, ridicându-o în nori peste capetele noastre.

Ioan Moța.

CORESPONDENȚA

Concertul dela Deva

Deva, Ian. 1898.

Domnule Redactor,

Concertul împreună cu producțiune teatrală, dat de corul mixt al bisericii gr.-or. române din Deva a treia zi de Crăciun, cu bucurie pot să vă vestesc, că a fost tot așa de reușit ca și concertele de mai înainte ale aceluiași harnic cor, ba pot zice că a fost chiar un bun pas înainte!

A fost și foarte bine cercetat. Sala mare a »Redoutei« plină, căci publicul e tot mai mulțumit de concertele harnicului învățător Toma Roșu cu corul condus de d-sa.

Reprezentăția teatrală a reușit cu mult superioară celei date de diletanții unguri din »societate«, deși diletanții români au fost mătrestri și din popor. Piesa jucată a fost »Sărăcie lucie«, de persoanele: Petru Muntean (Iernilă), Ecaterina Muntean (Veselina), Toma Roșu (Iota), Dionisie Duma (Liliac), Romul Popa, (Viligă), Petru Vinga (Sanda). Onoare lor, căci bune străduințe și-au dat și frumos au reușit!

Corul, care a mulțumit deplin pe ascultători prin frumoasa executare a pieselor luate în program, poate fi asemenea mândru de nivelul la care s'a ridicat în cultivarea muzicii naționale. Noi ne bucurăm în doind de existența lui, ne bucurăm de el ca Români, și ne fâlim de el, ca Deveni!

Rugăm să-i publicați cu numele pe membrii acestui harnic și sîrguincios cor. Eată-i:

D-șoarele: Rosa Pop, Elisa Pop, Ecaterina Muntean, Vilma Cobori, Elena Ghila, Sofia Popa, Maria Marina, Letiția Marina, cari toate s'au presintat în mândru port național, Rosa Bira, Vilma Bira măritată Voina și Sofia Ghila. m. Dumitru, cu totul 11 dame; — apoi bărbați: Dionisie Duma, Mihaiu Orădean, Ioan Străjău, Petru Vinga, Petru Popa,

Romul Popa, George Voina, Ioan Chertes, Nicolae Chila, Ioan Muntean, N. Ghișă, Nicolae Todor, Petru Muntean, Ioan Nicolă, Todor Iancu, Alexandru Șebeșan, August Bira, Iosif Lupuș, Silviu Bira, George Bocoș, Carol Cozian, August Stoica, Ioan Susan, George Igna, și Ioan Duma, cu totul 25 bărbați.

Reușita mare a concertului și teatrului se poate socoti și după *venitul curat* ce a fost, și care atinge suma de **120 fl.**

Dee D-zeu să nu-și peardă nici odată zelul dovedit până acum, făcându-ne bucuria de-a concerta cât de des, spre plăcerea noastră și spre fala lor proprie și a conducătorului lor harnic. X.

PACEA LUMII

Pentru China.

Pacea lumii par'că începe a-și urî tot mai mult propriul nume, și acuși-acuși o să 'și-l schimbe cu cuvîntul »ceartă« ori chiar cu fiorosul »răsboiu«.

Lăcomia asupra Chinei e materia explosivă ce amenință să iee foc. Germania cu soașele sale, vreau să pue singure stăpînire peste nesfîrșita împărăție, ear' Anglia nu vrea nici ea să rămână pe de laturi, de aceea zilele acesteia un ministru englez a declarat hotărît, că *Anglia e gata să-și apere interesele sale în China, chiar și cu risicul unui răsboiu*, căci are în apele chineze o flotă destul de puternică, care se dea piept cu cei-ce ar cerca să o scurteze în străduințele sale.

Ear' între Rusia și Anglia, a isbucnit ceartă în toată tornea pentru țînutul Mandju din China și una și alta voind să aibă drept asupra ei și nici una voind să fie îngăduitoare față de cealaltă!

Umbra albă...

În poveștile despre suflete călătoare, care din când în când mai vin din lumea lor liniștită și rece, pe lumea asta, și se arată în preajma casei în care au locuit, — umbra albă de femeie, vine des înaintea. Se ivește în părțile mai dosnice, întunecate, a curților, prin unghere de ambituri, printre zidurile vechi și părăsite etc. De prins nu o poate nimeni prinde, se strige la ea n'are nimenea curagiu, căci d'ar face-o, ar muri, și-apoi nici n'ar fi de vr'un tolos, căci alba umbră de pe altă lume nu se sparie, ci piere numai, dacă nu-i dau pace. Se arată atunci, când pe familie o așteaptă mari nenorociri. Moartea este însoțitoarea ei, jale și pustiu vine pe urma ei.

Despre familia împărătească din Viena se spune că e des prigonită de arătarea albei umbre a unei femei. Soldații cari țîn pază în lăuntru Curții vechi și mari, pe la cele multe uși și unghere ale ei, povestesc multe istorii, că au văzut colo și colo, atunci și atunci o umbră albă în cap de noapte... Demult nu se mai auzia să se fi arătat, dar' nainte cu vr'o lună, ci-că un soldat ce sta de pază la treptele ce duc în capela (biseri-cuța) castelului din Schönbrunn, a văzut ear' fioroasa arătare. Sub treptele castelului este o ușe ce duce la odăile fostului principe Francisc Carol, printr'un ambit neumblat. Aproape de miezul nopții, soldatul vede prin ușa de sticlă că tot ambitul e luminat. Se duce să vadă ce e, că știa că oameni acolo nu-'s, și vede o umbră albă, ca într'o haină largă, umblând prin ambit, părea că lunecă așa încet mișca. A alarmat varda și au venit și ceilalți paznici, dar' n'au mai văzut nimic, și lumina și umbra perise.

Despre soldat s'a adevărat că e un tîner deștept și curagios, care n'a putut să se sparie numai așa, ci că 'i-s'a arătat în adevăr vedenia. Și lumea a început să tîlmăcească, care după felul seu, ce se fie însemnând această nouă arătare a albei umbre rătăcitoare printre zidurile împărătescului castel!...

NOUTĂȚI

Rugăm pe stimații cetitori să grăbească cu trimiterea prețului de abonament la foaia noastră!

Alegerea de protopresbiter gr.-or. în Deva, s'a țînut ieri în 8/20 Ian. sub președinția rev. domn asesor consistorial Moise Lazar. Candidații au fost trei, dar' voturi au primit numai doi, și anume: *Nicolau Șinca*, paroch în Biscarea, a înrunit 23 voturi (din tract), ear' dl *George Roman*, paroch în St.

Miclăușul-mic, (diecesa Aradului) a înrunit 15 voturi, mai cu seamă din Deva. Al treilea candidat, dl Cotuș, nu a primit nici un vot.

Petrecere cu dans în Orăștie. După o pauză de vre-o cățiva ani, tinerimea română din Orăștie s'a hotărît a arangia în carne-valul acesta o petrecere cu dans. Comitetul arangiator se va constitui azi ori mâne. Venitul curat va fi destinat »Reuniunii femeilor rom. din comitatul Hunedoarei«.

„Zlăgneana“, institut de credit și economii în Zlagna, și-a început activitatea în 19 Ian. n. cu un capital de 50.000 coroane. Deschiderea noului institut românesc de bani pentru Zlagna și jurul seu bogat în Români, s'a făcut cu o frumoasă solemnitate, și stă sub conducerea unor bărbați în care avem toată încrederea că la bine și la frumos rezultat au să ducă institutul. Președinte al Direcțiunii e dl profesor seminarial *Dumitru Comșa*, ear' director dl preot *Emmanuel Beșă*. Însemnătatea noului institut e fără îndoială mare, căci de la poalele »Dealului mare« până la Zlagna și în jur, locuiesc peste 100.000 Români, cari erau siliți să iee împrumut numai dela banca ungurească din Zlagna, care a crescut repede, hrînd o mulțime de străini aci. Dorim »Zlăgnei« cel mai strălucit viitor și mare isbîndă!

Un nou dar al M. S. Regelui Carol I. Regele României țîne să-și încoroneze glorioasă ședere în tronul Terii-Românești, cu tot mai multe fapte nobile, care să-i pome-nească numele iubit prin generațiuni multe, departe în viitor. Acum de curînd, întru aducere aminte de tîmăduirea Principelui Ferdinand din boala crudă ce-'l atacase, M. S. Regele a hotărît să înființeze pe moșia dela Slobozia-Zorleni un asil în care să se primească și îngrijească în toată vremea câte 30 de copii orfani de țerani.

Comitetul „Reuniunii femeilor române din comit. Hunedoarei“ e conchemat pe mâne la o ședință, în Deva.

Altă ardere cu petrolu. Abia de 2 luni, în Orăștie s'a întîmplat deja a treia nenorocire din umblarea fără grije a servitoarelor, cu petrolu. Nainte cu vre-o 2 luni servitoarea notarului public din loc s'a ars cu terpenin de-a costat'o vieața. Mai săptămîna trecută servitoarea dlui avocat Dr. Bök s'a ars cu petrolu pe jumătate trup; acum a treia: servitoarea dlui protopretor Fodor, voind să aprindă focul, ca lemnele să iee mai curînd flacăra, a turnat petrolu pe ele, dar' se vede c'a mai fost vre-un jar nestîns, și petrolu deloc a luat foc și focul s'a întins și asupra sticlei din mîna nenorocitei, a explodat și a umplut'o pe față și pe pept și pe mîni, și a arso' cumplit de tot, încât a murit în chinuri grozave.

Casina română din loc face cunoscut domniilor membri, că mâne, Duminică, la orele 4 d. a. se vor da în localul casinei, în subabonament ziarele.

Posturi de vîcenotari sînt deschise în cercurile notariale *Simeria (Piski), Vălișoara, Șoimușul-murășan și Bêrsên*. E scris concurs. Alegețile să vor întîmpla în zilele următoare: la Simeria în 21 Ianuarie (venit fix 300 fl.) la Vălișoara în 25 Ianuarie (venit: 200 fl. și venitul pentru conducerea matriculelor, etc), la Șoimuș în 25 Ianuarie (venit 300 fl. și venitul pentru matricule), la Bêrsên în 22 Ianuarie (venit 400 fl.)

Lumină electrică în Orăștie. În ședința de ieri, Vineri în 21 Ian., reprezentanța orașului Orăștie a primit ofertul dlui *Rudolf Kaess* pentru a introduce lumina electrică în oraș. Indată-ce hotărîrea va fi ridicată la valoare de drept, se pot începe lucrările.

Foc în Orăștie. Sămbăta trecută, în 15 spre 16 Ian. n. noaptea un foc puternic isbucnit în partea dinspre stație a orașului, a alarmat pe locuitori și mai ales pe pompieri. Focul se vedea a fi mare și un vînt ușor îl sprîginea. Era șura economului *Ioan Gelmărean*, dela biserica gr.-or. peste drum, care ardea, și din care se aprinsese și a vecinului seu *Frits*, și pe cari focul le-a mistuit de n'au mai rămas decăt zidurile. Erau pline de nutreț. Economul Gelmărean era asigurat, vecinul seu însă nu. Să crede că focul ar fi fost pus.

Notar cercual la Luncoiu-de-jos (pre-tura Bradului) în locul răposatului Nicolau Fugăță, se va alege la 25 Ianuarie n. c. Cer-cui se întinde peste comunele: Luncoiu-de-jos, Luncoiu-de-sus, Scroafa, Podele și Ruda, și aduce venit peste 1200 fl.

Vama orașului Orăștie se pune în nouă licitație dela 1 Febr. n. încolo, după-ce dl

V. N. Bidu a abzis de arînda ei pe viitor. Licitația are loc în 22 Ian. la casa orașului.

Nouă școală civilă ungurească în Orăștie. Ministrul de instrucțiune a hotărît deschiderea alor 6 nouă școli civile, sau mai bine fabrici de maghiarizare, prin părțile nemaghiare, dintre care una va fi plantată în *Orăștie*, alta în Brașov, Satlung, Caransebeș etc.

„**Foaia Pedagogică**“, care dela Anul-Nou nu se mai alătură, ca anul trecut, la »Telegraful Român«, va apare pe viitor de sine stătătoare, tot sub direcția dlui *Dr. D. P. Barciannu*, în Sibiu.

Nou jude la tribunalul din Deva. Judele cercual dela Hașeg, Iosif Veress, la cererea sa a fost trecut ca jude la tribunalul din Deva.

Cununie. Dl Ioan Lăzăroi, măestru pantofar în Orăștie, își sîrbează Duminică în 30 Ian. n. cununia cu Maria Grof în biserica gr.-or. din Orăștie.

Moarte. Aflăm cu părere de rău, că dl *George Lucaci*, notar în Bobalna, a îndurat o dureroasă pierdere în familie prin încetarea din vieața a iubitei sale soții, care a fost îngropată în ziua de Botezul Domnului. Trimitem condolențele noastre.

Un pictor român, precum și un sculptor pot afla lucru la împodobirea bisericii române din Răhău (lângă Sebeșul-săsesc).

Producție teatrală în Blaj. Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaj, aranjază în favorul seu, o Producțiune teatrală, Sămbătă în 22 Ianuarie st. n. 1898, în sala otelului »Univers.« Se va juca piesa: »Un secret«, Farsă în 4 acte de R. Kneisel, trad. de *Zotti Hodoș*, de următoarele Persoane: dl Șofron Stan, d-șoara Elena Simtion, d-șoara Georgina Bucsa, dl Ioan Rațiu, d-na Matilda Nistor, d-șoara Aurelia Barițiu, dl Liviu Bitea, dl Victor Muntean, dl Adrian Furcă.

Advocat nou în M.-Radna. Dl *Dr. Dimitrie Magdu* face cunoscut, că și-a deschis cancelaria advocațială în Radna-de-Murăș.

FEL DE FEL

Un țigan se însurase de tîner. Când fu să-și ia militar căuta și el cum să tacă se scape, căci îi venia greu să se despartă de nevastă-sa. Auzise pe unii, că tîindu-și un deget poate scăpa, dar' el nu voia să se pocască, și mai auzise și că alții spuneau că sînt singuri la pîrînti și nu-i lua. Când fu și el cercetat zise:

— Sărut mîna conașule, pa mine să nu ma luați, ca sînt singur la nevastă.

La școală:

— Care e pluralul cuvîntului copil?
— Gemeni.

Intre neguțătorii de vinuri:

— La ce vinzi vinul roșu mai scump decăt cel alb?
— Ei bravo... Dar' ce, vopseaua nu mă costă parale?

POSTA REDACȚIEI.

„*Dela Deal*“. Rugăm să aibi nițică răbdare. N'am avut încă timp s'o cîtim. Dar vei primi cât mai curînd răspuns.

Dlul *A. A. N.* în *D.* Sosită după încheierea foi. Vom da, pe rînd, dela numărul viitor încolo.

Mai multora, cari așteaptă răspunsuri. Rugăm nițică îngăduință, și pe rînd răspundem la toți ori publicăm cele primite. Frățești salutări.

Convocare.

(297)

1-1

Domnii membri ai »**Reuniunii române de învornmentare din Orăștie**«, se convoacă prin aceasta, în înțelesul §-lui 14 din statute, la

întîia adunare generală

a Reuniunii, ce se va ținea la 25 Ian. st. v. (6 Febr. n.), în sala școlaei gr.-or. române din loc.

Obiectele de pertractat vor fi:

1. Darea de seamă a comitetului asupra lucrării Reuniunii dela începerea ei, până la sfîrșitul anului 1897.
2. Censurarea socotelilor încheiate cu sfîrșitul anului.
3. Eventuale interpelări ori propuneri.

Orăștie, 10/22 Ian. 1898.

Dr. Ioan Mihu,
președinte.

Ioan Moța,
secretar.

Mulțămită publică.

În favorul Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei începând dela 22 Maiu st. n. 1897 au mai încurs următoarele oferte benevole:

Pe lista Nr. 72. (colectantă d-na Elena P. Barbu din Sasregin) dela: Elena P. Barbu 3 fl., Patriciu Barbu 2 fl., Carolina Orbonașiu 2 fl., Ecaterina Morinovicu 1 fl., Sidonia Popescu 1 fl., Sabina Popescu 1 fl., Cetetian Maria 1 fl., Eugenia Barbu 1 fl., Cornelia Marinovici 1 fl., Maria Ceușan 1 fl.

Cu totul 14 fl.

Pe lista Nr. 3. dela: »Arieșana« 5 fl.
Suma 5 fl.

Pe lista Nr. 114 (colectantă d-na Aurelia Boldea n. Barițiu, din Turda) dela: Aurelia Boldea n. Barițiu 2 fl. 30 cr., G. Popescu, adv. 2 fl., Dionisie St. Siuluțiu, jud. în pens. 2 fl., Nelegibil 1 fl., A. Popa 50 cr., A. Maior 50 cr., Simion Poruțiu 50 cr., Silviu Bologna 20 cr., Ioan Mesaroș 1 fl.

Cu totul 10 fl.

Pe lista Nr. 60 (colectant dl George Pap, prop. m. în Băsești) dela: George Pop, prop. în Băsești 20 fl., Alex. Ber inde, preot în Seini 2 fl., Mihai Ghirithy, capit. în Seini 1 fl., Alex. Stețiu, adv. 1 fl., G. Achim, control. 50 cr., G. Marchiș, preot Famaia 1 fl., G. Lazar, prot. în Szanislo 1 fl. 50 cr., D. Suci, adv. în Cehul-Silv. 2 fl.

Cu totul 29 fl.

Pe lista Nr. 55 (colectantă d-na Maria Cosma n. Dragosiu din Șimleu) dela: »Silvania«, inst. de cred. 20 fl., Maria Cosma 1 fl., Andreiu Cosma 1 fl., Dr. Ioan Nechita 1 fl., Veronica Vicașiu 1 fl., Victoria Vicașiu din Hidvig 1 fl., Iulian Papiniu din Săcui 1 fl., Stefania Vicașiu din Hidvig 1 fl., Vas. Păcașiu din Hatvan 1 fl., Alimpiu Barbolovicu 1 fl., Aug. Marcusiu din Șimleu 1 fl.

Cu totul 30 fl.

Pe lista Nr. 21 dela: Institutul „Fortuna“ din Rodna-vechie 5 fl.

Pe lista Nr. 17 dela: Institutul de credit »Doina« din Câmpeni 10 fl.

Pe lista Nr. 159 (colectant dl George Muntean, preot gr.-cat. I

Muntean, preoteasă 1 fl., Ioan 1 fl., George Breban, jurist 1 fl. boca, protopopeasă 1 fl. 50 cr., notăreasă 2 fl., Catarina Seimar Lazar Simon, adv. 3 fl., Marta inv. 1 fl.

Cu totul 11 fl.

Pe lista Nr. 53 (colectant d-na Pahone) dela: Laura Ciuta 2 fl., D-na 1 fl., D-na Tripon 1 fl., D-na Virtic 1 fl., Silvia Pascu 1 fl.

Cu totul 6 fl.

Pe lista Nr. 58 (colectantă d-na Letiția Oncu) dela: »Victoria« din Arad 25 fl., D-na Letiția Oncu 5 fl.

Cu totul 30 fl.

Pe lista Nr. 126 (colectantă d-șoara Elena Mica din Odorheiu 6 fl.

Pe lista Nr. 104. (colectant dl Lazar Bistrițian, farmacist în Bêrlad (România) dela: Lazar Bistrițian 40 lei, Stroe Beloescu 10 lei, Nicolae Dincsiorean, archit. 10 lei, Al. Pop, prof. 5 lei, Anonim 5 lei, Emilia Bistrițian 15 lei, I. Cr. Bistrițian 10 lei, Elena Cr. Bistrițian 5 lei.

Cu totul 100 lei, în valoare de 47 fl. 60 cr.

Pe lista Nr. 148 (colectantă D-na Elena C. Cornescu, presid. la societ. »Furnica«) dela: A. G. Olanescu 5 franci, Zoe N. Nandrea 5 franci, Elena Rosiescu 3 franci, Maria Vacaescu 5 franci, Olga Stolojan 5 franci, C. Cantacuzino 10 franci, C. Argetoyan 5 franci, C. Rosiu 3 franci, Elisa Manliu 3 franci, Maria C. Arion 5 franci, Nelegibil 5 franci, Ch. Surelean 10 franci, A. Misir 5 franci, Zoe Christescu 5 franci, F. Racoviția 10 franci, Angelo Lascar 5 franci, Catarina Brateulescu 5 franci, Helena Muntean 5 franci, Lili Hernia 20 franci, Maria Catarji 20 franci, Maria D. Popescu 10 franci, Elena Ch. 20 franci, Emilia S. Pascu 3 franci, Elena C. Grigorescu 3 franci, Maria Balcescu 10 franci, S. Balcescu 5 franci, Elena C. Cornescu 10 franci.

Cu totul 200 franci, în valoare de 95 fl. 20 cr.

Pe lista Nr. 160 (colectantă D-na Leontina Pop din Bozieș) dela: Leontina Tr. H. Pop 2 fl., Ana Zehan 2 fl., Charlotta Golian 1 fl.

Cu totul 5 fl.

Pe lista Nr. 113 (colectantă D-na Anastasia Moldovan din Boița) dela: Anastasia Moldovan 3 fl., Valeria Dr. Moldovan 2 fl., Virgilia Lazaz 1 fl., Ioan Perian 50 cr., Georgina Dregan 1 fl., Leontina Bălaș 1 fl., Valeria Ambrus 1 fl., Florea Stanca 1 fl., Lucreția Stanca 1 fl., Alexandru Perian 1 fl.

Cu totul 12 fl. 50 cr.

Pe lista Nr. 71 dela: Reuniunea de împrumut »Speranța« din Borgo-Prund. 2 fl.

Pe lista Nr. 82 (colectantă D-na Elena Murășan din Brașov) dela: Elena Murășan 2 fl., d-na Elena M. Groza, Buzeu 2 fl., N. N. din Brașov 1 fl., Maria I. Murășan, Brașov 2 fl., F. A. din Brașov 10 fl., Ana Petra, Petrescu, Brașov 1 fl., N. S., Brașov 1 fl. Amalia Chifa, Brașov 1 fl., Frații Stanescu, Brașov 5 fl., Maria Burduloi, Brașov 1 fl., N. N., Brașov 5 fl.

Cu totul 31 fl.

suma totală 349 fl. 80 cr.

Adaugând la aceasta Suma de 710 fl. 68 cr. intrată pe listele publicate mai înainte în prețitul D-Voastră ziar rezultă cu totul suma de 1060 fl. 48 cr., care întreagă se află depusă spre fructificare la însoțirea »Huneadora« din Deva.

Rugăm deodată pe toți acei P. T. domni cari au primit liste de contribuii dela Reuniunea noastră, să se binevoiască a ni-le retrimită cu ori-ce rezultat, având să încheiem și noi socoțile anuale.

Deva, 11 Ianuarie n. 1898.

Pentru Reuniunea femeilor rom. din com. Hunedoarei:

Elena Pop Hosszu-Longin
presidentă.

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Păziți-vă sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, gutural și alte boale lăuntrice, apoi pentru boalele de copii se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

strict după îndrumările celebrului Dr. Kneipp, și întrebuițate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă la farmacia dlui **Dr. Julius Schopper** Oravița (Krassó-Szörény m.).

Catologul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

(281) 5—10

Sz. 1—1898.

(294) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajto az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a dévai kir. törvénytészék 1896. évi 4471. számú végzése következtében Dr. Moldovan Silvius ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénzüntézet javára Moldovan János ellen 100 frt s jár. erejéig 1897. évi november hó 23-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 320 frtra becsült két ló, kocsii és lószerszámából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a v.-hunyadi kir. bíróság 5606 1897. számú végzése folytán 100 frt tőkekövetelés, ennek 1894. évi január hó 28. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 73 frt 22 krban biróilag már megállapított költségek erejéig Felpestesen alperes lakásán leendő eszközzésére **1898. évi január hó 31. napjának délelőtt 9 órája** határidőül kitzüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt V.-Hunyadon 1898. jan. 7-én.

Daczó Ernő,

kir. bir. végrehajto.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍI, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Nr 10/1898

Convocare.

(296) 1—

P. T. acționarii institutului nostru prin presenta se invită la a

XII-a adunare generală ordinară

ce se va ținea în localul institutului în **24 Februarie st. n. 1898 după amezii la 2 ore**, cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul anual al Direcțiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Satorirea bilanțului anual.
4. Votarea absolutului pentru gestiunea anului expirat.
5. Impărțirea profitului curat.
6. Programa, planurile și preliminarele referitoare la zidirea caselor din Strada Tîrgului.

7. Alegerea alor 3 membri în Direcțiune pe un nou period de 5 ani.
8. Eventuale propuneri insinuate conform §-lui 28 din statute.
9. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

P. T. acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, să binevoiască a-și depune acțiile la cassa institutului conform prescrișelor §-lui 20 din statutele societății.

Din ședința plenară a Direcțiunii, ținută la 21 Ianuarie 1898.

Iosif de Orbonaș m. p.,

președinte.

Dr. Ioan Mihu m. p.,

director executiv.

Publicațiune.

Bonul composesorului *Petru Popovici et cons.* (fost al baronului Bornemisa) din *Sântă-Măria-de-peatră* (Kő-Boldogfalva, comitatul Hunedoarei), dimpreună cu toate realitățile aparținătoare lui, **moară cu 3 roate pentru făină simplă**, 2 tîrguri de țeară, dintre care unul cunoscut sub numirea de »Tîrgul Cucului«, ce se ține în Mercuria 1-a după sêrbătorile Sf. Paști, este dintre cele mai renumite tîrguri de oi din Transilvania, se va exarênda pe calea licitațiunii publice, pe un period de 6 eventual 3 ani, la **17 Februarie st. n. a. c. ant. m.** în fața locului.

Prețul strigării e de 1850 fl. v. a., după care este a se depune un vadiu de 10% înainte de începerea licitațiunii.

Condițiunile de licitațiune se vor putea vedê cu ocașiunea licitațiunii, și până la ziua licitațiunii la subscrișul. — *Eventual se poate exarênda și moara separat.*

Sântă-Măria-de-peatră (p. u. P.-Kalán), la 15 Ianuarie 1898.

Pentru composesor:

Petru Popovici,

preot gr.-or. și comproprietar.

(295) 1—2

Intreprinzător român!

Subscrișul am onoare a face cunoscut onoratului public român, îndeosebi însă onoratelor *comitețe bisericești și școlare* din comitatul Hunedoarei, că iau în întreprindere și îndeplinesc zidiri de

Case, școale și biserici,

după ori-ce plan, lucru bun, cu prețuri cât se poate de cinstite, ușoare.

La trebuință gătesc însumi întreg planul de zidire!

Am zidit până acum frumoasele școli din comunele *Romos, Romoșel, Balomir, etc. În Orăștie: școala catolică, asilele de copii, sinagoga evreilor, sala de gimnastică a colegiului etc., ear acum am în întreprindere biserica din Bertiu și cea din Câmpuri-Surduc, și alte edificări.*

Recomandându-mê binevoitoarei atențiuni a publicului nostru și din alte părți, semnez cu multă stimă

(164) 15—15

Nicolae Părău,

edificător, în Orăștie.